

СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ ИНСТИТУТ ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ - КЮСТЕНДИЛ

Кюстендил 2500, ул. Софийско шосе, тел./факс: 078524036, email: iz_kn@abv.bg, www.iz-kyustendil.org

ПРОГРАМА

ЗА РАЗВИТИЕ И УПРАВЛЕНИЕ

на Институт по земеделие - гр. Кюстендил

от доц. д-р Илияна Кришкова

за периода 2024 - 2027 година

гр. Кюстендил

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

- I. ВЪВЕДЕНИЕ**
- II. НАУЧНИ ПРИОРИТЕТИ, СТРУКТУРА НА УПРАВЛЕНИЕ И НОРМАТИВНА БАЗА НА СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ**
- III. НАУЧНА, НАУЧНО-ПРИЛОЖНА, ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ДЕЙНОСТ И АДМИНИСТРАТИВНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗ-КЮСТЕНДИЛ**
- IV. НАУЧНИ ПРИОРИТЕТИ В ОБЛАСТТА НА ОСНОВНАТА ДЕЙНОСТ НА ИЗ - КЮСТЕНДИЛ У НАС, В ЕВРОПЕЙСКИ И СВЕТОВЕН МАЩАБ**
- V. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ, ОСЪЩЕСТВЯВАНА ОТ НАУЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**
- VI. СИСТЕМА НА ОБУЧЕНИЕ НА ДОКТОРАНТИ В СТРАНАТА И В ССА**
- VII. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ НА НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ**
- VIII. МОТИВИ ЗА УЧАСТИЕ В НАСТОЯЩИЯ КОНКУРС**
- IX. ВИЗИЯ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ И РАЗВИТИЕ НА ИНСТИТУТ ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ – КЮСТЕНДИЛ**
- X. РАЗВИТИЕ НА КАДРОВИЯ ПОТЕНЦИАЛ**
- XI. НАУЧНО ОБСЛУЖВАНЕ И ПРИЛОЖНА ДЕЙНОСТ**
- XII. ОБУЧЕНИЕ НА ДОКТОРАНТИ**
- XIII. РАЗВИТИЕ НА НАУЧНАТА ИНФРАСТРУКТУРА И МАТЕРИАЛНАТА БАЗА**
- XIV. ФИНАНСОВА ПОЛИТИКА**
- XV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Приоритет на съвременната аграрна наука е устойчивото развитие на земеделието, свързано с промените в климата, водите, въздуха, опазване на околната среда и ефективно оползотворяване на природните ресурси, необходими за изхранване на населението на земята.

Институт по земеделие – Кюстендил е специализирано научно-изследователско учреждение за решаване на научни и експериментални проблеми на земеделието, внедряване на български и чужди постижения и оказване помощ на земеделските производители. Институтът е структурно звено на Селскостопанска академия – София (ССА) и е правопреемник на Овощарска опитна и контролна станция – Кюстендил, създадена през 1929 г. Първият национален овощарски конкурс се е състоял през далечната 1896 година в Кюстендил. През 1925 г. се реализира успешен износ на овощни плодове. Производителите в района разбират и осъзнават нуждата от основаване на научен център, под чието ръководство да се изгради проспериращо овощарство в района. След откриването си, това научно учреждение се превръща в първото средище не само на практическата, но и на научната овощарска мисъл в страната. През ноември 1944 г. прераства в Овощарски изпитателен институт. В края на 2000 г., с постановление на Министерски съвет № 270/15.12.2000 г. се превръща в Институт по земеделие – Кюстендил и разширява своята дейност. Тук са работили видни учени в областта на земеделието.

Днес учените и специалистите в Института се стремят да отговорят на всички предизвикателства, с които се сблъскват земеделската наука и практика.

Изготвената програма за развитие и управление на Института е във връзка с обявен конкурс за Директор на Институт по земеделие – Кюстендил, съгласно Заповед № РД-04-18/13.03.2024 г. на Председателя на ССА. Програмата е съобразена със задачите и стратегическите приоритети на ССА. Тя е насочена към решаването на цели и задачи през четиригодишния период на управление.

II. НАУЧНИ ПРИОРИТЕТИ, СТРУКТУРА НА УПРАВЛЕНИЕ И НОРМАТИВНА БАЗА НА СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

Селскостопанска академия е национална автономна бюджетна организация, която осъществява научна, приложна, образователна, обслужваща и спомагателна дейност в областта на земеделието, животновъдството и хранителната промишленост. Нейната дейност се осъществява в рамките на държавната аграрна политика, Общата селскостопанска политика на Европейския съюз и Националната стратегия за научни изследвания.

Селскостопанска академия е единна научна структура към Министерството на земеделието и храните, с централизирано научно и административно управление и структурни звена, които изпълняват проекти с глобална и национална значимост.

ССА е научна и образователна институция, разпознаваема като лидер в ключови научни и технологични области и утвърден партньор на Министерството на земеделието и храните в развитието на българското селско стопанство и селските райони, която непрекъснато надгражда и развива своя научен и иновационен капацитет.

Мисията на ССА е да гарантира устойчивото развитие на аграрния сектор и селските райони чрез знание и иновации. Тя работи за просперитета на аграрната наука, за конкурентноспособно, екологосъобразно и неутрално по отношение на климата селско стопанство.

Основната ѝ дейност е създаването и отглеждането на български сортове/хибриди растения и породи животни. В тази посока тя създава специфични и уникални български продукти чрез малки, бутикови производства с висока добавена стойност.

Друг важен приоритет на ССА е непрекъснатото разширяване и осъвременяване на научния си потенциал с цел осигуряване на знания за съвременните предизвикателства и подпомагането на вземането на решения. ССА притежава богата научна експертиза в основните и свързани области на селскостопанското производство и хранителните технологии като: съхраняване и рационално използване на природните ресурси (почви, води, биомаса); екология и опазване на околната среда; растениевъдство и животновъдство; рибовъдство и аквакултури; храни и хранителна промишленост, аграрна икономика. Тя има ключово участие в развитието на националната система за знания и иновации в селскостопанския сектор.

Водещо е призванието ѝ да съдейства за укрепване и утвърждаване на връзката между образованието, науката и бизнеса в българското селско стопанство.

Органите на управление на Селскостопанска академия са:

1. Председател;
2. Управителен съвет;

Управителният съвет се състои от председател и 8 членове. Председателят на Селскостопанска академия е и председател на управителния съвет. Членове на управителния съвет могат да бъдат хабилизирани лица от Селскостопанска академия. Те се назначават от министъра на земеделието и храните по предложение на председателя на Селскостопанска академия.

Нормативните документи, които регламентират дейността на Селскостопанска Академия са: Закон за Селскостопанската академия, Устройствен правилник на ССА, ЗРАСРБ и Правилник за неговото прилагане в ССА, Закон за висшето образование, Закон за професионално образование и обучение, Закон за авторското право и сродните му права, Правилници за работата на УС, Научните и експертните съвети, Етичен кодекс и др.

III. НАУЧНА, НАУЧНО-ПРИЛОЖНА, ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ДЕЙНОСТ И АДМИНИСТРАТИВНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗ-КЮСТЕНДИЛ

Институт по земеделие - Кюстендил осъществява фундаментални научни изследвания, научно-приложни изследвания и иновативна и консултантска дейност в областта на растениевъдството.

Института изпълнява дейността си в рамките на политиката на Селскостопанска академия, държавната аграрна политика и общата селскостопанска политика на Европейския съюз, като:

1. организира и извършва научни и научно-приложни изследвания, иновативни, внедрителски и консултантски дейности в областта на растениевъдството и реализира продукцията от тази дейност, както и продуктите и правата, които са обект на интелектуална собственост;

2. разработва стратегии за развитие на науката и образованието в аграрния сектор, съгласувани с Министерство на земеделието и храните /МЗХ/ и Министерство на образованието и науката;

3. извършва дейности, които са възложени от Министерство на земеделието и храните, Министерството на околната среда и водите, други ведомства и учреждения, местните и регионалните власти с научна експертиза в областта на: растениевъдството, опазването и рационалното използване на почвите и водните басейни; екологията и

опазването на околната среда; храните и хранителната промишленост; аграрната икономика и др.;

4. участва в подготовката на нормативни актове, прогнози, програми, проекти и стратегии за реализиране на аграрната политика в областта на растениевъдството в национален и регионален мащаб;

5. създава, събира, обработва и съхранява научни данни в областта на растениевъдството и ги предоставя за ползване от обществото;

6. извършва експертна, консултантска и проектантска дейност по проекти и програми в областта на растениевъдството с национално, регионално и международно значение;

7. осъществява образователна дейност, чрез подготовка докторанти за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по акредитирани научни специалности при условията и по реда на ЗРАСРБ, Закона за висшето образование и действащите нормативни актове;

8. осъществява образователна дейност чрез подготовка на специализанти и провеждане на курсове за повишаване квалификацията на лица, които са заети в областта на растениевъдството;

9. извършва информационна дейност и популяризира резултатите от научните изследвания;

10. осъществява сътрудничество с научноизследователски, учебни и други организации в страната и в чужбина, членува и участва в дейността на национални и международни научни организации;

11. съхранява, поддържа и развива генетични ресурси в областта на растениевъдството като безценно национално богатство, което е гарант за националната сигурност и просперитета на обществото;

12. сключва договори със земеделски производители и други стопански субекти за внедряване на научните разработки, за научното обслужване, извършване на анализи и експертизи, разработване на проекти, консултации и други услуги;

13. извършва и други дейности, свързани с провежданите от него научни изследвания, прилагането на научните резултати и съпътстващите ги дейности, включително реализация на материалната и интелектуалната продукция от дейността.

Съгласувано с председателя на Академията, Институтът може да сключва договори с висши училища и научни организации в страната и в Европейския съюз за съвместно целево финансиране, образователна, квалификационна и научна дейност.

След съгласуване с председателя на Академията, Институтът сключва договори за научно-приложна, експериментално-производствена, приложна, внедрителска, демонстрационна и друга дейност с държавното предприятие по чл. 6, ал. 2 от ЗССА;

Съгласувано с председателя на Академията, Институтът може да сключва договори и с други организации извън Европейския съюз за съвместна научно-приложна дейност.

Институтът изпълнява решенията на органите на управление на Академията;

Институтът организира и извършва експериментално-производствени дейности, съгласувани с органите на управление на Академията.

Съгласно Устройствения правилник на Институт по земеделие - Кюстендил ръководни органи са:

1. Директор;
2. Общо събрание на учените;
3. Дирекционен съвет
4. Научен секретар

IV. НАУЧНИ ПРИОРИТЕТИ В ОБЛАСТТА НА ОСНОВНАТА ДЕЙНОСТ НА ИЗ-КЮСТЕНДИЛ У НАС, В ЕВРОПЕЙСКИ И СВЕТОВЕН МАЩАБ

Научноизследователската дейност на Институт по земеделие - Кюстендил е разпределена в два отдела и е насочена към решаването на научни, научно-практически и производствени проблеми, които възникват при прилагането на аграрната политика в процеса на осъществяване на целите ѝ – постигане на конкурентноспособно, експортно ориентирано и устойчиво развитие на овощарството, лозарството и зеленчукопроизводството в България при условията на пазарни отношения и членството на страната в Европейския съюз. Научните разработки на ИЗ – Кюстендил се рекламират и популяризират с цел информиране на широката общественост и пряко заинтересованите земеделски производители и организации чрез организиране на специализирани изложби, открити дни, курсове и научни форуми. В допълнение на горепосоченото, се извършва консултантска и внедрителска дейност по основните направления дейности на института.

1. „СЕЛЕКЦИЯ, ИНТРОДУКЦИЯ И СОРТОИЗУЧАВАНЕ НА КУЛТУРНИТЕ РАСТЕНИЯ”

1. Интродукция, съхраняване, обогатяване и възпроизвеждане на растителния генофонд при овощните видове ябълка, череша, слива, вишна, круша и подложки за тях, както и при лозата;
2. Проучвания върху агробиологичните и стопанските качества на сортовете и подложките отглеждани в ген банките на Института и отбор на най-ценните от тях за внедряване в производствената практика;
3. Отбор на подходящи донори и разработване на селекционни схеми за получаване на ценни хибриди и нови сортове с по-добри стопански качества, в т.ч. и с повишена устойчивост на стресови абиотични и биотични фактори;
4. Изследвания върху взаимоотношението между сорт и подложка с цел отбор на най-подходящи сорто-подложкови комбинации за производство на овощен посадъчен материал.

2. „АГРОТЕХНИКА, РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА И ИКОНОМИКА НА КУЛТУРНИТЕ РАСТЕНИЯ”

1. Разработване на оптимален хранителен и поливен режим при овощните видове, обоснован на почвен и листен анализ;
2. Разработване и внедряване на технологии за конвенционално, интегрирано и биологично плодopроизводство;
3. Икономическа оценка на технологии за създаване и отглеждане на овощни насаждения;
4. Установяване на подходящи технологии за отглеждане на зеленчукови култури;
5. Идентифициране, етиология и епидемиология на гъбните, бактериални и вирусни болести по овощните видове;
6. Проучване чувствителността на нови сортове към икономически най-важните гъбни, бактериални и вирусни болести и определяне въздействието на агротехниката върху развитието на болести по овощните видове;
7. Установяване видовия състав и популационната динамика на основните вредители по овощните видове и разработване на ефикасни методи за борба срещу тях;
8. Разработване на технологии за интегрирана и биологична борба с болестите и неприятелите при овощните видове.

V. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ, ОСЪЩЕСТВЯВАНА ОТ НАУЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ.

Организацията и функционирането на системата за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и дейността на фонд „Научни изследвания“ /ФНИ/ са уредени с Правилник /ДВ, бр.54/29.06.2018г/, издаден от Министъра на образованието и науката. Системата включва ежегодно наблюдение, оценка и анализ на научноизследователската дейност на организациите и на ФНИ, осъществявано от комисии, определени със заповед на Министъра на образованието и науката за срок от 4 години. Наблюдението и оценката се правят на всички факултети и институти към ВУ, научни организации на БАН и ССА, акредитирани по научни програми от НАОА. Оценяването се извършва на база на международно признати показатели по три критерия: научни резултати и тяхното научно въздействие, резултати по отношение възпроизводството и развитието на академичната общност и обществено и икономическо въздействие на научните резултати.

VI. СИСТЕМА НА ОБУЧЕНИЕ НА ДОКТОРАНТИ В СТРАНАТА И В ССА.

Приемът на докторанти е регламентиран в ЗВО, ЗРАСРБ и Правилниците за тяхното прилагане в ССА. Обучението за придобиване на ОНС „Доктор“ се осъществява в редовна, задочна, самостоятелна и дистанционна форми на обучение по акредитирани от НАОА докторски програми и съгласно индивидуален учебен план. Редовната форма на обучение и до 3 г., а самостоятелната, задочната и дистанционната – до 4 г. Докторантите се отчитат ежегодно за степента на изпълнение на индивидуалният учебен план пред първичното научно звено /ПНЗ/, към което са зачислени.

VII. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ НА НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ

Източниците на финансиране на научната дейност са трансфери от държавния бюджет, приходи от сключени договори за изследователски проекти, реализация на интелектуални и други продукти, внедрителска, консултантска, проектантска и експертна дейност, приходи от услуги, анализи, научно обслужване, приходи от образователна дейност, приходи от издателска и рекламна дейност, средства от национални, европейски и международни програми и проекти за подпомагане на научната, внедрителската, иновационната и образователната дейност, опазване на растителните генетични ресурси свързани с дейността на института, дарения, помощи и други безвъзмездно получени средства и др.

Селскостопанска академия сключва договори с висши училища и научни организации в страната и в Европейския съюз за съвместна, целево финансирана, образователна, квалификационна и научна дейност. Договори за съвместна научно-приложна и експериментална дейност се сключват и с организации извън Европейския съюз.

VIII. МОТИВИ ЗА УЧАСТИЕ В НАСТОЯЩИЯ КОНКУРС

Професионалният ми път като учен в Института започва през 2001 г., което ми е позволило да се запозная в детайли с проблемите и възможностите за развитието му, както и да преценявам ефективно дали уменията на учените и служителите позволяват реализирането на техния потенциал за пълно и стриктно изпълнение на професионалните им задължения. Заемала съм различни административни длъжности в института: зам. директор – в продължение на повече от 10 години, ръководител отдел,

председател на Научния съвет и директор през последните 5 години. Всичко това ми е помогнало да опозная трудностите в различните сфери от дейността на Института, както и пътищата за тяхното преодоляване.

Участието ми в конкурса е продиктувано от желанието ми Институтът да заеме полагащото му се място на пълноценно и обществено полезно, активно научно звено, да подобрявам дейността му чрез повишаване качеството на научните изследвания, увеличаване на броя проекти, финансирани извън системата на ССА, засилване на съществуващите и създаване на нови устойчиви връзки с водещи изследователски центрове в света, повишаване авторитета на Института в националната и международна академични общности, увеличаване на собствените приходи, изграждане на експериментални полета и увеличаване броя на договорите, сключвани със земеделските стопани.

В допълнение, мотивите ми за участие в обявения конкурс за Директор са продиктувани от изграждения в Института добър колегиален дух, от заявената подкрепа и желание на колегите ми за участието в настоящия конкурс. В бъдещата си дейност ще разчитам на тяхното доверие и умения.

IX. ВИЗИЯ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ И РАЗВИТИЕ НА ИЗ-КЮСТЕНДИЛ

За обновяване и по-нататъшно ефективно развитие на земеделието в нашата страна и в частност в Югозападна България са необходими изпреварващи научни изследвания в близък и по-далечен план. За тази цел в Институт по земеделие – Кюстендил се работи по следните проекти:

Самостоятелни научни проекти с финансиране от ССА–София

- ✓ ОЛ 11 Селекция, поддържане и обогатяване на генетичните ресурси при ябълката;
- ✓ ОЛ 12 Съхраняване, проучване и обогатяване на растителните ресурси от череша, вишна, слива и подложки за черешата;
- ✓ ОЛ 13 Иновативни елементи в интегрираното и биологичното ябълкопроизводство.
- ✓ Изследване на технологични елементи при отглеждането на зеленчуци богати на съединения с антиоксидантни свойства

Участие в проекти разработвани от други институти с финансиране от ССА–София

- ✓ ОЛ 6 Проучване, съхранение и управление на генетичните ресурси при лозата - ИЛВ – Плевен;

Участие в задачи и проекти към финансирани от МОН

- ✓ РМС № 866/26.11.2020 ННП ИНТЕЛИГЕНТНО РАСТЕНИЕВЪДСТВО РП 2.1 „РАСТИТЕЛНА И ПОЧВЕНА ДИАГНОСТИКА И ПРОГНОЗА”

1.1.1. Изследване на възможностите на компютърното зрение и спектрални дистанционни методи за получаване на информация относно състоянието на растенията (фази на развитие, плевели, болести, хербицидна токсичност и биотичен стрес) чрез авангардни технологии за мониторинг и отглеждане на културите

- ✓ КП-06-М66/4 от 15.12.2022/ МОН-СОФИЯ „ИЗСЛЕДВАНЕ КАЧЕСТВЕНИТЕ ПАРАМЕТРИ И ИКОНОМИЧЕСКАТА ЕФЕКТИВНОСТ

НА ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ В ЗАВИСИМОСТ ОТ МЕТОДИТЕ НА СУШЕНЕ“ от конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания на млади учени и пост-докторанти – 2022 г.

Целта на проекта е да се изследва степента на запазване на полезните вещества, витамините и качествата в сушените плодове и зеленчуци, чрез установяване на най-подходящ сорт за сушене от предложените, както и избор на икономически най-изгоден вариант за сушене.

Проекти към Държавен фонд „Земеделие“

МЯРКА 1 „ТРАНСФЕР НА ЗНАНИЯ И ДЕЙСТВИЯ ЗА ОСВЕДОМЯВАНЕ“ ОТ ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 ГОДИНА. ПОДМЯРКА 1.2 ДЕМОНСТРАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И ДЕЙСТВИЯ ПО ОСВЕДОМЕНОСТ, ПРОЕКТ BG06RDNP001-1.004-0001-C01 “ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА УСТОЙЧИВО И ЕКОЛОГИЧНО ПЛОДОПРОИЗВОДСТВО”

Административен колектив: доц. д-р Илияна Кришкова – **ръководител**; доц. д-р Симеон Крумов; гл. ас. д-р Десислава Тодорова; гл. ас. д-р Моника Кабаджова; Моника Симеонова; Даниел Миленски; Соня Иванова; Детелина Алексова

Финансови средства: макс. размер 181 800 лв.

Срок: 2023- 2025 г

Целта на проекта е да се повишат знанията и да се подобрят уменията на участващите в демонстрациите земеделски стопани чрез предоставяне на техническо и информационно обучение за увеличаване на капацитета на достъп до знания и информация в областта на селското стопанство.

Първата демонстрация „Ефективни агротехнически елементи за устойчиво плодopроизводство“ се проведе на 15.03.2024 г. Дейностите, свързани с първата демонстрация са „Оптимизирани системи за интегрирана растителна защита при череша, вишна и ябълка. Добри практики за съхранение, приготвяне на работните разтвори и приложение на продуктите за растителна защита“, „Иновативни методи за борба с късните пролетни мразове“ и „Резитби за подобряване на икономическите резултати от отглеждането на череша, сливи и ябълки“.

ПОДМЯРКА 16.1. „ПОДКРЕПА ЗА СФОРМИРАНЕ И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА ОПЕРАТИВНИ ГРУПИ В РАМКИТЕ НА ЕПИ”, ПРОЕКТ BG06RDNP001-16.003-0008 "ИЗПИТВАНЕ НА ОТБРАНИ ХИБРИДИ И ВНЕДРЯВАНЕ НА ИНОВАТИВНИ ОВОЩНИ СОРТОВЕ, СЪЗДАДЕНИ ОТ ИНСТИТУТ ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ-КЮСТЕНДИЛ"

Бенефициент: ДЗЗС „Български овощни сортове 2020“, с управител Светослав Младенов

Изпълнители от ИЗ-Кюстендил: проф. д-р Димитър Сотиров – **ръководител**, доц. д-р Станислава Димитрова, агротехник Росица Манева

Срок: 01.11.2023г. – 01.10.2025г.

Целта на проекта е изпитване/тестване на новосъздадени сортове ябълки, черешови сортове и хибриди ябълки в агроекологични условия, различни от тези при създаването им.

Проектът се изпълнява в 12 населени места, в 9 области на страната (Перник, Пазарджик, Добрич, Хасково, Ловеч, В. Търново, Плевен, Пловдив и Кюстендил). Ще се изпитва потенциалът и адаптивността на новосъздадените сортове ябълки Марлена, Сияна и Елегия, черешовите сортове Стефания, Данелия и Васиника и 5 хибрида ябълки в условията на негативно променящите се климатични условия и бързото им внедряване в практиката. За засилване на връзката и сътрудничеството между земеделските стопани и научните разработки на института през периода на изпълнение на проекта, който е 30 месеца, са предвидени да се проведат 3 бр. информационни конференции, 5 бр. информационни семинари и 15 бр. работни срещи. За участниците от Института по земеделие – Кюстендил са планирани посещения в градините (опитните полета) на всички земеделски производители, членове на оперативната група.

Подписани са още два договора по подмярка 16.1. „Подкрепа за сформирание и функциониране на оперативни групи в рамките на ЕПИ“. Проект BG06RDNP000-16.001-0029 „ИНТЕЛИГЕНТНО ОВОЩАРСТВО“ и проект BG06RDNP001-16.003 „ПРЕЦИЗНО ОВОЩАРСТВО“, в които институтът е партньор. Очаква се работата по проектите да стартира през 2024 г.

Институт по земеделие – Кюстендил притежава 32 сертификата на черешови, ябълкови, сливови, крушови, ягодови и малинови сортове и две подложки за череша.

През 2023 г. е заплатена годишна такса за поддържането на сертификата на ябълков сорт „Горана“ (сертификат 11003) в Патентно ведомство.

Във връзка с наш Изх. № 12-2/от 11.02.2021 г. е подадено заявление на сортоподдържащо лице за сорт, посочен в приложение № 8 по чл. 25 от Наредба № 7 от 24.02.2015 г. за прилагане на мярка 10 „Агроекология и климат“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. (обн. ДВ., бр. 16 от 2015 г.), за следните овощни видове: **Слива** – „Кюстендилска синя слива“, „Черна джанка“, „Жълта джанка“ и „Изобилие“; **Череша** – „Черна Конявска“, „Победа“, „Переста беловица“, „Мизия“, Кюстендилска хрущялка“ и „Българска хрущялка“; **Круша** – „Стамболка“, „Зимна масловка“ и „Водник“; **Ябълка** – „Айвания“, „Циганка“, „Лимонка“, „Кичовка“, „Карастоянка“, „Кандиле“ и „Жълт Белфлор“.

X. РАЗВИТИЕ НА КАДРОВИЯ ПОТЕНЦИАЛ

1. Състояние на кадровия научен потенциал - анализ на квалификационната и възрастова структура на научния потенциал.

Общият академичен състав на Институт по земеделие – Кюстендил включва 16 учени. В момента в Института работят 11 учени.

- Един **професор** на 58 г. – 6,25 % от общия брой на сътрудниците в Института
- Четирима от изследователите са **доценти**, което представлява 25,0 %. По възрастови групи разпределението е следното: до 45 години – 1; до 50 години – 3.
- **Главните асистенти** са 4 души, което е 25,00 % от общия брой на академичния състав. Възрастовото разпределение е: до 35 – 1; до 50 г. – 3.
- **Асистентите** са 2 души – 12,5 % от общия брой на сътрудниците в Института. При тях разпределението по възрастови групи е: до 55 г. – 1; до 60 - 1.
- Незаетите щатни бройки са 5 и представляват 31,25 % от общия научноизследователски състав.

Доктори са 100% от учените в института.

Отдел “Селекция, интродукция и сортоизучаване на културните растения”, включва 7 учени, 1 експерт, 3 специалисти, 3 работника и 1 тракторист:

- Един професор
- Двама са доценти
- Един е асистент д-р
- Три места за асистенти

Професорът е зам. директор на Института. Единият доцент е ръководител на отдела, а другият е ръководител на отдел за научно обслужване. Асистентът е защитил научна и образователна степен „доктор” и му предстои конкурс за гл. асистент. Експертът и един от специалистите са с висше образование, а двама със средно специално образование, дългогодишен трудов стаж и добра подготовка. В перспектива е необходимо обучение на поне двама редовни докторанти.

Отдел “Агротехника, растителна защита и икономика на културните растения”, включва 9 учени, 2 експерти, 4 специалисти, 2 работника и 1 тракторист:

- Двама доцент д-р
- Четирима са гл. асистент, д-р
- Едно място за доцент и две за асистент

Единият доцент е директор, а другият е научен секретар на Института. Главният асистент е завеждащ на отдела и председател на общото събрание на учените. Експертите и един от специалистите са с висше образование.

Обслужващи звена

- Финансов контролор
- **Отдел Обща администрация**, включваща 4 щатни бройки.

2. Квалификационно израстване – придобиване на научни степени и академични длъжности.

През 2023 г. доц. д-р Димитър Кирилов Сотиров зае академична длъжност „професор“ в професионално направление 6.1. Растениевъдство, научна специалност "Селекция и семепроизводство на културните растения", след успешно спечелен конкурс. Гл. ас. д-р Симеон Димитров Крумов и гл. ас. д-р Станислава Славцова Димитрова заеха академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 6.1. Растениевъдство, научна специалност "Селекция и семепроизводство на културните растения", след успешно спечелени конкурси.

Предстои:

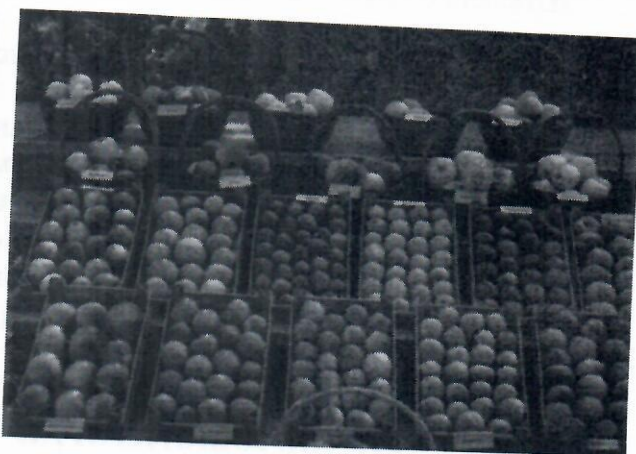
- Обявяване на конкурси за заемане на академична длъжност „гл. асистент“ в професионално направление 6.1 „Растениевъдство“ по научна специалност „Селекция и семепроизводство на културните растения“ и по 4.4 „Науки за земята“

Защита на дисертационен труд по професионално направление 6.1 „Растениевъдство“ по научна специалност „Селекция и семепроизводство на културните растения“.

XI. НАУЧНО ОБСЛУЖВАНЕ И ПРИЛОЖНА ДЕЙНОСТ

Отделът за научно обслужване бе създаден през 1997 г. и с някои подобрения съществува и днес с ръководител – доц. д-р Симеон Крумов. Отделът се утвърди с интересните си и ползотворни курсове и открити дни.

ИНСТИТУТ ПО ЗЕМЕДЕЛИЕ – КЮСТЕНДИЛ популяризира своята дейност като съорганизатор с Община Кюстендил на ежегодните фестивали "ПРАЗНИК НА ЧЕРЕШАТА" и „ПРАЗНИК НА ПЛОДОРОДИЕТО“. Съвместно с НССЗ ежегодно се организират редица семинари, по време на които земеделски стопани се запознават с основните принципи на резитбата при овощните дървесни видове, актуалните примерни схеми за борба с икономически важните болести и неприятели при черешата, сливата и ябълката, основните методи за присаждане при дървесните овощни видове, резитба в сливова овощна градина и летни резитби при праскова. Участия в международния панаир АГРА и в Национално Изложение - ИЗОБРЕТЕНИЯ, ТРАНСФЕР, ИНОВАЦИИ – ИТИ*. Участие на фермерския пазар „ПРОИЗВЕДЕНО ВЪВ ФЕРМАТА“ проведен пред сградата на Министерство на земеделието, храните и горите. Събитието бе организирано от Slow Food в България. Интересът към тези събития е изключително голям, тъй като през десетилетията Кюстендил си е спечелил прозвището «Овощната градина на България» с ценната помощ и неотменна подкрепа, оказвани от Института. Традиционно голям интерес има към черешата, ябълката и сливата – сортовете създадени в Института, растителната защита и технологиите за отглеждането им. Членове на научния колектив участват и в редица телевизионни и радио предавания, свързани с дейността на Института и конкретни проблеми в земеделието.

XII. ОБУЧЕНИЕ НА ДОКТОРАНТИ

Институтът е акредитиран от Националната агенция за оценяване и акредитация към Министерски съвет по три докторски програми с решение протокол 15/16.06.2022 г., изх. № 894/11.07.2022 г.

- ◆ Селекция и семепроизводство на културните растения, ш.6.1. Растениевъдство
- ◆ Овощарство, ш. 6.1. Растениевъдство
- ◆ Растителна защита, ш. 6.2. Растителна защита

Основната цел е да се повиши качеството на обучението на докторанти чрез съблюдаване на европейските принципи за иновативно образование и интегриране в европейската изследователска общност. Осигуряване на оптимални и безопасни условия в работните помещения. Интердисциплинарно обучение на докторантите се осъществява в следните насоки:

- Разширяване на сътрудничеството с други научни организации и висши учебни заведения у нас и чужбина за обмен на добри практики и идеи;
- Включване в обучението на научни ръководители от други научни организации или висши учебни заведения;
- Осигуряване на възможности на докторантите за участие в международни изследователски проекти и докторантски програми чрез насърчаване участието им в национални и международни конференции, и мобилности с цел обучение в чужбина;
- Обучение на докторантите за: работа в екип, участие и управление на научни проекти, предприемачество, управление на правата върху интелектуалната собственост, научна етика, стандартизация, връзки с бизнеса и др.;
- Контрол, периодична отчетност и коригиращи действия свързани с обучението.

ХІІІ. РАЗВИТИЕ НА НАУЧНАТА ИНФРАСТРУКТУРА И МАТЕРИАЛНАТА БАЗА

Имуществото на института включва право на собственост и други вещни права, вземания, ценни книжа, патенти, дарения, дялово участие в стопански организации и сдружения и други права и задължения.

Институтът стопанисва и управлява предоставените ѝ от Министерският съвет или министъра на земеделието: права, държавни земи, терени, сгради – публична държавна собственост, както и машини, съоръжения, апаратура, книжен фонд, парични средства и други движими вещи.

Имотите, предоставени за стопанисване и управление от института се отчуждават само с решение на Министерския съвет.

Институтът разполага със сграден фонд в размер на 309 471 лв., транспортни средства – за 74 829 лв.; машини, съоръжения и оборудване – 113 528 лв., и трайни насаждения – 107 505 лв. Сградният фонд задоволява нуждите на Института, но трябва да се отбележи, че на този етап някои от сградите не се използват пълноценно, а и почти всички се нуждаят от основен ремонт. Беше извършен ремонт на покрива на лабораторна сграда /в която се помещава персонала на Института/ паропентрала и портал на стойност 27 510 лв.

НАУЧНИ ЛАБОРАТОРИИ

Лаборатория за почвени анализи към научен отдел „Агротехника, растителна защита и икономика на културните растения“. Лабораторията разполага с апаратура и обучени лаборанти за извършване на следните анализи: определяне на хумус, общ азот, алкалнохидролизуем азот, амониев и нитратен азот, подвижен фосфор, активен калций, калий, бор, рН и др. Лабораторията се ръководи от ръководителя на отдела.

Лаборатория за растителни анализи към научен отдел „Агротехника, растителна защита и икономика на културните растения“. Извършват се анализи за общ азот, фосфор, калций, магнезий, манган, желязо и хлорофил в листни проби. Определят се нитрати, скорбяла, белтъчен азот и други в растителни проби. Анализира съдържанието на сухо вещество, захари (общи), киселини, витамин С, пектин, багрилни и дъбилни вещества, азот, фосфор, калций, магнезий и по-важните микроелементи в плодовете. Лабораторията се ръководи от ръководителя на отдела.

Лаборатория по напояване и почвена микробиология към научен отдел „Агротехника, растителна защита и икономика на културните растения“. Извършват се изследвания за определяне на биофизични коефициенти и оптимални поливни режими

при условията на различни начини за напояване на културните растения. Провеждат се анализи за определяне на основните представители на почвената микрофлора – бактерии, актиномицети и гъби. Лабораторията се ръководи от ръководителя на отдела.

Лаборатории по тъканни култури към научен отдел „Селекция, интродукция и сортоизучаване на културните растения“. Провеждат се изследвания в следните направления: ембриокултури, микроклонално размножаване на овощни видове и подложки, регенерация от соматични тъкани (чрез листни, коренови, стъблени и други експланتي) по пътя на директен органогенез и соматичен ембриогенез. Лабораторията разполага със следната база - лабораторен комплекс за получаване на *in vitro* материал и оранжерия. Лабораторията се ръководи от ръководителя на отдела

Лаборатории по селекция и сортоизучаване към научен отдел „Селекция, интродукция и сортоизучаване на културните растения“. Извършват се биометрични измервания и помологично описание на сортове и хибриди; събира и съхранява прашец за селекционни цели. Разполага с оранжерия за вкореняване на зелени и зрели резници и обикновено плодохранилище. Лабораторията се ръководи от ръководителя на отдела.

Лаборатория по фитопатология към научен отдел „Агротехника, растителна защита и икономика на културните растения“. Правят се анализи за определяне на патогените, причиняващи гъбни и бактериални заболявания по овощните култури. Лабораторията се ръководи от ръководителя на отдела.

Лаборатории по ентомология към научен отдел „Агротехника, растителна защита и икономика на културните растения“. Определя се видовата принадлежност и плътността на неприятелите по овощните култури. Лабораторията се ръководи от ръководителя на отдела.

Лаборатория по вирусология към научен отдел „Агротехника, растителна защита и икономика на културните растения“. Провеждат се тестирания за определяне вирусния статус на овощните видове във връзка със селекцията на нови сортове и получаване на обезвирусен посадъчен материал. Към лабораторията има и оранжерия за отглеждане на индикаторни растения. Лабораторията се ръководи от ръководителя на отдела.

XIV. ФИНАНСОВА ПОЛИТИКА

Приходите по бюджета на института се формират от:

1. трансфери от държавния бюджет, в размер, определен с решение на Управителния съвет на Академията;
2. приходи от сключени договори за изследователски проекти;
3. приходи от реализация на интелектуални и други продукти;
4. приходи от внедрителска, консултантска, проектантска и експертна дейност;
5. приходи от услуги, анализи, научно обслужване;
6. приходи от образователна дейност;
7. средства от национални, европейски и международни програми и проекти за подпомагане на научната, внедрителската, иновационната и образователната дейности, опазване на генетичните ресурси на растителния генофонд и други, свързани с дейността;
8. дарения, помощи и други безвъзмездно получени средства;
9. други приходи, свързани с дейността.

Планове, финансови и производствени за периода 2024 - 2027 г.

Година	Приходи от продукция	Други приходи	Общо разходи	Персонал	Ведомстве на издръжка и данъци	Капиталови разходи	Бюджетно взаимоотношение
2024	50 000	150 000	1350 000	1100 000	200 000	50 000	1150 000
2025	55 000	200 000	1500 000	1200 000	250 000	50 000	1245 000
2026	60 000	250 000	1 600 000	1250 000	300 000	50 000	1290 000
2027	60 000	300 000	1 700 000	1300 000	350 000	50 000	1340 000

XV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За повишаване ефективността на научноизследователската, приложната и обслужваща дейност на Институт по земеделие – Кюстендил е необходимо:

1. Осигуряване на достатъчно и рационално използване на средствата за успешно извеждане на научноизследователската дейност;
2. Обновление на материално-техническата база – доставка на нова апаратура, модернизиране и реконструкция на съществуващите съоръжения;
3. Повишаване квалификацията на научния и техническия персонал;
4. Усъвършенстване на организация за «трансфер» на научните продукти в производствената практика;
5. Да се разкрийт конкурси за редовни докторанти – 3 бр. в научните отдели по акредитираните специалности. Техническите помощници да се използват по предназначението им;
6. Промяна в структурата с намаляване щата в администрацията и увеличаване на работния персонал.

В изпълнение на тази програма е избран председател на ОСУ научен работник принципен и контактен, способен бързо да се ориентира в конкретна обстановка. Дирекционният съвет ще подпомага директора при решаване на научните и финансови проблеми на Института. Научният секретар ще координира научната и образователна дейност.

ИЗГОТВИЛ:

/доц. д-р Илияна Кришкова/

